

Elena Iorgulescu Ștefan Petrescu

Domn al Moldovei

DIMITRIE CANTEMIR

(1673 – 1723)

O întâlnire cu personaje de poveste	3
Dimitrie Cantemir este mândru de tatăl său	9
Dimitrie Cantemir ajunge fiu de domn	12
Copilăria fericită a unui fiu de domn	13
Dimitrie Cantemir călătorește la Istanbul (Constantinopol)	16
Dimitrie Cantemir din nou în Moldova	17
Iată cum descoperim istoria!	20
Tatăl moare, fiul ia drumul pribegiei	21
20 de ani la Istanbul	22
Viața lui Dimitrie, frate de domn, la Istanbul	25
Dimitrie Cantemir își întemeiază familia	26
Dimitrie Cantemir își construiește un palat la Istanbul	28
Dimitrie Cantemir, un strălucit elev din Istanbul	29
Dimitrie Cantemir, scriitorul iscusit din Istanbul	31
Lupta pentru tron oglindită în <i>Istoria ieroglică</i>	32
Petru cel Mare al Rusiei visează să cucerească Istanbulul	34
Dimitrie Cantemir urcă pe tronul Moldovei	35
Dimitrie se bate cu turcii	38
Povestea marii prietenii dintre Dimitrie Cantemir și Petru al Rusiei	42
Viața de familie	43
Dimitrie Cantemir la Sankt Petersburg	45
Dimitrie Cantemir și Societatea Academică din Berlin	47
Dimitrie Cantemir, sfetnic al țarului	50
Sfârșitul vieții lui Dimitrie Cantemir	51
Cantemir în cultura națională și universală	53

Într-o zi răcoroasă de vară, Măriuca și Ștefănuț zburdau veseli și fără griji pe ulițele satului Stănilești, împreună cu tovarășii lor de joacă, bucurându-se din plin de vacanța la bunici. Zi de zi, ei colindau satul și câmpurile din împrejurimi, singura lor preocupare fiind aceea de a ajunge acasă la masă. Bunătățile făcute de bunica erau invidiate chiar și de cele mai bune gospodine din sat. Bunica făcea niște pârjoale și o sumedenie de plăcinte moldovenești de te lingeai pe buze. Te apuca o poftă teribilă numai adulmecându-le mirosul! Bucatele bunicii dispăreau din farfurii în doar câteva minute.

După o masă îndestulată, sătui și fericiți, nepoțtii așteptau nerăbdători poveștile bunicului. Și ce de povești știa bunicul! Era de neîntrecut, iar imaginația sa părea a fi și mai bogată seara. Știa, bineînțeles, întâmplări năstrușnice pe care nimeni, niciodată, nu le-a mai spus. Cea mai tare era aceea despre lupta dintre un inorog și un corb. Imaginați-vă și voi scena! Un inorog se ia la luptă cu un corb. Hmmm... dragi copii, știți ce este un inorog? I se mai spune și unicorn. Este un căluț alb cu un corn în frunte.

În ziua aceea de vară, când soarele cobora la asfințit în zarea de dincolo de sat, Măriuca și Ștefănuț, împreună cu tovarășii lor, jucau leapșa într-o poieniță

din apropierea râului Prut. La un moment dat, cei doi frați și-au dat seama că s-au rătăcit. Măriuca se uită spre soare și îi spuse frățiorului ei:

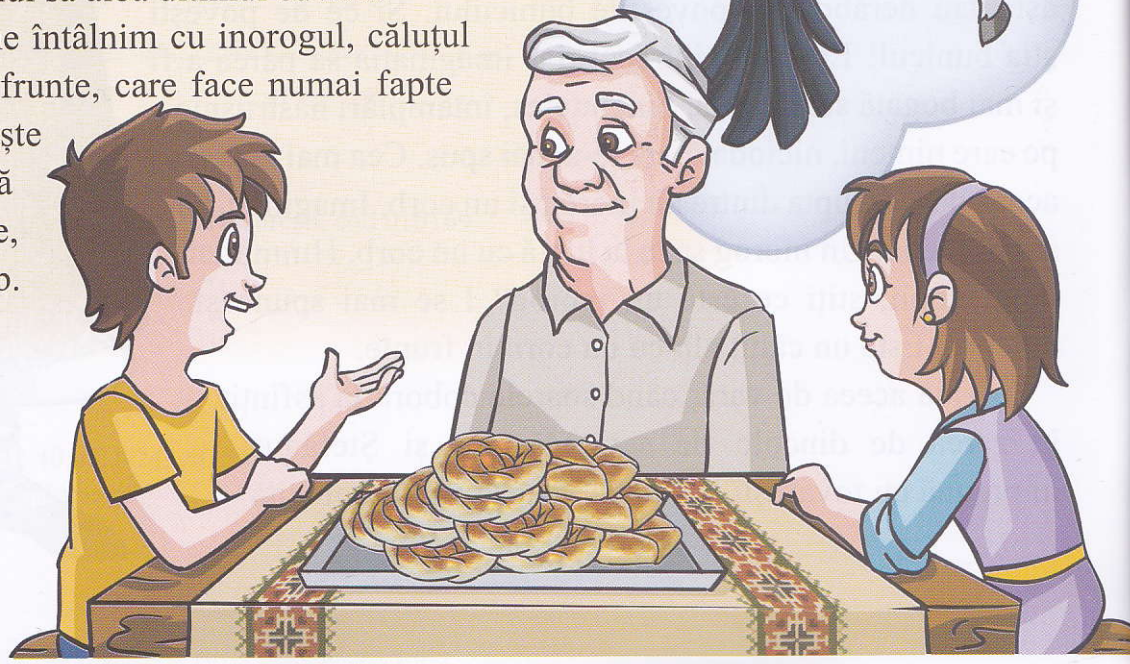
— Cred că ar trebui să ne întoarcem acasă. Soarele apune. În curând va răsări luna, iar noi nu vom mai găsi drumul.

— Surioară, știi că mi-e frică de întuneric. Ții minte povestea pe care ne-a spus-o bunicul aseară? Dacă vine peste noi corbul acela și ne ciugulește?

— Ștefănuț, ce prostuț mai ești! Corbul este o pasăre măiastră, simbol al înțelepciunii.

Ștefănuț stătu un pic pe gânduri. Nu-i plăcea ca sora lui să aibă ultimul cuvânt.

— Poate ne întâlnim cu inorogul, căluțul cu un corn în frunte, care face numai fapte bune și îi iubește pe copii. Dacă ne iese în cale, scăpăm de corb.

Și cum zicea el aceste vorbe, un tropăit se auzi în depărtare. Frunzișul se auzea fosnind, deși nu era nicio adiere de vânt. Deodată, mândru și vesel, din pădurice apăru un cal alb cu un corn în frunte. Cu un nechezat scurt se adresă copiilor, care rămăseseră muți de uimire.

— Prichindeilor, n-ați văzut cumva un corb? Ne tot fugărim unul pe celălalt.

— Corb zici? murmură speriat Ștefănuț.

— Nu-ți face griji, e doar o pasăre care face pe deșteapta. Eu sunt Inorogul, cel mai tare unicorn de pe pământ. Sunt înțelept, am scris multe cărți, vorbesc multe limbi străine și am domnit cândva peste aceste meleaguri. Corbul ăsta e un nătărău care mă tot șicanează. A vrut să-mi fure tronul Moldovei. Un intrigant... Băga zâzanie între mine și prietenii mei.

Mare le fu mirarea copiilor când se ivi și Corbul cel negru, impunător și mândru.

— Ei, Inorogule, ce tot zici acolo? Eu, nătărău? Fă bine și nu le mai spune copiilor minciuni despre mine! Corbul a fost mândria Țării Românești. Era desenat pe stema țării. Inorogule, tu ai scris o carte despre prietenii și dușmanii tăi, pe care ai numit-o *Istoria ieroglifică*. Tu ai zis că semeni cu inorogul, cel mai tare dintre toți: voinic, deștept, neînfricat. Toți ceilalți sunt vai de capul lor.

Tot felul de păsări, pești și animale cu apucături rele. Dar te-ai gândit vreodată că nu este frumos să scrii în felul acesta despre niște vietăți? Tu numești asta fabulă și îi prezinți pe oameni ca pe niște animale.

— Corbule, lasă gâlceava. Dacă spuneam pe șleau povestea vieții mele, m-ați fi dat cu toții în judecată.

— Ce isteț ești, Inorogule! Spui numai aiureli. Nu vezi ce mirați se uită copiii la noi? Cine sunteți voi, dragi copii?

— Noi suntem Măriuca și Ștefănuț. Doi frațiori veniți în vacanța de vară la bunici.

— Îmi pare bine, se înclină Inorogul. Eu sunt Dimitrie Cantemir, domn al Moldovei în urmă cu peste 300 de ani. În aceste locuri, în satul bunicilor voștri, Stănilești, m-am luptat cu turcii. Dușmanul m-a bătut crunt, iar eu a trebuit să plec pentru totdeauna din țara mea. Corbule, să nu mă întrerupi, lasă-mă să le povestesc copiilor. Am darul povestirii. Am scris multe cărți.

— Nu voi spune niciun cuvânt. Doar dacă trebuie să-mi apăr reputația. Eu, Corbul... am fost cândva mărețul domn Constantin Brâncoveanu, iar copiii trebuie să afle adevărul despre mine.

A fost odată ca niciodată un tărâm aflat la marginile de răsărit ale Europei. Această țară numită Moldova se întindea de la Munții Carpați până la Nistru. Se învecina la sud cu Țara Românească și cu Imperiul Otoman, care stăpânea ținuturile de pe malul Mării Negre, iar la vest cu Principatul Transilvaniei. În Moldova, Țara Românească și Transilvania trăiau locuitori care vorbeau aceeași limbă și erau de același neam. Astăzi cu toții trăiesc într-o singură țară, România. Mai mulți români, urmașii moldovenilor din acele timpuri, locuiesc și în Republica Moldova, teritoriul dintre râurile Prut și Nistru.

MOLDOVA

Iași

Prut

Stănilești

TRANSILVANIA

**IMPERIUL
OTOMAN**

ȚARA ROMÂNEASCĂ

București

**Marea
Neagră**